گفت‌وگو
مهسا گربندی

چالش‌های پیشرفت هوش مصنوعی در کشور در گفت‌وگوی «جوان» با دبیر ستاد راهبری فناوری‌های هوشمند حوزه‌های علمیه:

موانع برداشته شود بازیگر تأثیرگذار جهان در هوش مصنوعی می‌شویم

هر روز که می‌گذرد، هوش مصنوعی در جهان نسبت به روز قبل پیشرفت بیشتری می‌کند. کشورهای زیادی در حال رقابت بر سر دست یافتن به ابعاد مختلف این حوزه هستند، چراکه به این مهم رسیده‌اند که هر کسی زودتر به ابعاد بیشتری از این صنعت دست پیدا کند، برنده خواهد بود. در مقابل اما شاهد هستیم در کشور ما، نواقص سند ملی و نبود اساسنامه سازمان هوش مصنوعی به مانع جدی برای پیشرفت این صنعت در کشور تبدیل شده‌است. حتی مرکز پژوهش‌های مجلس نیز در گزارشی، شاخص آمادگی دولت در توسعه و تنظیم‌گری هوش مصنوعی را بررسی و در بخشی از آن عدم شفافیت و ابهامات سند هوش مصنوعی را تأیید کرده‌است. در چنین وضعیتی، اوایل ماه، حسین افشین، معاون علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان رئیس‌جمهور خبر داد: «رئیس‌جمهور در حکمی، معاون علمی خود را به عنوان دبیر سازمان ملی هوش مصنوعی و جانشین رئیس منصوب کرده‌است، همچنین مسئولیت انتخاب ریاست سازمان ملی هوش مصنوعی و شورای راهبردی آن نیز به معاون اول رئیس‌جمهور واگذار شده‌است.» تغییراتی که معلوم نیست چه شرایطی را برای آینده هوش مصنوعی در کشور رقم بزند. در همین راستا و همچنین به منظور بررسی وضعیت هوش مصنوعی در کشور، «جوان» با محمدرضا قاسمی، دبیر ستاد راهبری فناوری‌های هوشمند حوزه‌های علمیه گفت‌وگو کرده‌است.

به تازگی رئیس‌جمهور، معاون علمی خود را به‌عنوان دبیر و جانشین سازمان ملی هوش مصنوعی منصوب کرده‌است، همچنین مسئولیت انتخاب ریاست سازمان ملی هوش مصنوعی و شورای راهبردی آن را نیز به معاون اول خود داده‌است. به نظر شما این تغییرات ساختاری چه تأثیراتی در وضعیت هوش مصنوعی در کشور می‌گذارد؟ آیا این تغییرات به ارتقای هوش مصنوعی کمک خواهد کرد یا نه؟

تحلیل این تغییرات ساختاری نیاز به بررسی چند جنبه مختلف دارد که به طور مستقیم بر وضعیت هوش مصنوعی در کشور تأثیر می‌گذارند.

یکی از تغییرات اصلی که در این اخبار به آن اشاره شده، انتقال مسئولیت‌های سازمان ملی هوش مصنوعی به معاون اول رئیس‌جمهور است. این تغییر می‌تواند به چند صورت اثرگذار باشد. نخست اینکه اولویت هوش مصنوعی را در کشور ارتقا دهد. معاون اول رئیس‌جمهور نقش کلیدی‌تری در تصمیم‌گیری‌های کلان دولت دارد. با واگذاری مسئولیت سازمان هوش مصنوعی به ایشان، اهمیت این حوزه در سطح سیاست‌گذاری‌های کلان کشور افزایش یابد. یعنی تخصیص منابع بیشتر، تصویب قوانین و حمایت‌های ویژه در این حوزه. از سوی دیگر، هماهنگی افزایش یابد. در صورتی که مسئولیت‌ها در سطح معاون اول باشد، می‌توان امیدوار بود که تصمیمات در سطح بالاتری گرفته شوند و هماهنگی بهتری با سایر وزارتخانه‌ها و نهادها برای پیشبرد سیاست‌های هوش مصنوعی پدید آید که به توسعه زیرساخت‌ها، آموزش نیروی انسانی و حمایت از پژوهش‌ها و فناوری‌های مرتبط کمک می‌کند.

مطلب دیگر انتخاب معاون علمی رئیس‌جمهور به عنوان دبیر سازمان ملی هوش مصنوعی است. معاونت علمی به عرصه میدانی تحقیقات و نوآوری‌های علمی نزدیک‌تر است. یعنی وضعیت هوش مصنوعی نه فقط به عنوان یک فناوری کاربردی، بلکه به عنوان یک حوزه پژوهشی و علمی تقویت شود. از آنجا که کشور در زمینه‌های علمی و پژوهشی ظرفیت‌های خوبی دارد، ارتباط نزدیک‌تر با این معاونت می‌تواند به رشد و توسعه بیشتر فناوری‌های نوین هوش مصنوعی کمک کند. معاون علمی وظیفه نظارت بر آموزش و پژوهش‌های ملی را بر عهده دارد. پس حضور مستقیم در این عرصه می‌تواند به ارتقای آموزش و توسعه زیرساخت‌های آموزشی هوش مصنوعی در کشور یاری رساند.

به نظر من، این دو تغییر می‌توان اثرات مثبتی بر وضعیت هوش مصنوعی در کشور داشته باشد. البته در صورتی که به شکل اجرایی و عملیاتی پیگیری شوند و به عرصه عمل برسند، اما اگر این مسئولیت‌ها صرفاً تشریفاتی و بدون پیگیری جدی منابع و برنامه‌ریزی‌های مشخص باشند، تغییرات ساختاری به تنهایی به توسعه این حوزه کمک نخواهد کرد.

برای تأثیرگذار شدن این تغییرات ساختاری چه اقداماتی باید انجام شود؟

باید در کنار تصمیمات کلان، اقدامات اجرایی و عملیاتی جدی برای توسعه زیرساخت‌ها، آموزش نیروی انسانی متخصص، تحقیق و توسعه در فناوری‌های هوش مصنوعی و حمایت از استارت‌آپ‌های فعال در این حوزه صورت گیرد. یکی از مسائل مهم در عرصه هوش مصنوعی، پژوهش‌های بنیادی و کاربردی است. بدون حمایت کافی از این حوزه، ممکن است کشور نتواند به صورت رقابتی با سایر کشورهای دنیا پیشرفت کند. اگر کشور نتواند به طور مستقل و پایدار در این حوزه تحقیق کند، ممکن است در آینده به مصرف‌کننده صرف فناوری‌های دیگران تبدیل شود. برای جلوگیری از این وضعیت، باید به توسعه مدل‌های بومی، تقویت زیرساخت‌های داده‌محور و ارتقای همکاری‌های بین‌المللی در این زمینه توجه بیشتری داشته باشیم.

مدیریت هوش مصنوعی در سطح دولتی نیازمند ساختاری است که بتواند هم از ظرفیت‌های داخلی کشور بهره‌برداری کند و هم با روندهای جهانی هماهنگ باشد. برای ایران، ساختار مدیریتی هوش مصنوعی باید منعطف، یکپارچه و نوآور باشد تا همزمان نیازهای ملی و چالش‌های جهانی را در نظر بگیرد. بهترین ساختار مدیریت هوش مصنوعی دولتی ایران باید شامل چندین بخش کلیدی باشد که به صورت هماهنگ عمل کنند.

برای توسعه هوش مصنوعی، نیاز است سیاست‌گذاری‌های کلان کشور در سطح دولت هماهنگ باشد. لازم است یک نهاد مرکزی برای سیاست‌گذاری و نظارت بر سیاست‌های آن وجود داشته باشد که مسئول هماهنگی تمامی ارگان‌ها و وزارتخانه‌های مرتبط با این حوزه باشد. یک کمیته یا سازمان ملی یا شورای عالی نیاز است تا تحت نظارت رئیس‌جمهور یا معاون اول قرار گرفته و سبب هم‌افزایی و هماهنگی میان وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها شود. این شورا یا کمیته مسئول تصویب سیاست‌ها، تخصیص منابع و نظارت بر برنامه‌های اجرایی در این زمینه خواهد بود.

یکی از ارکان ضروری در ساختار مدیریت هوش مصنوعی، تدوین و تصویب قوانین و مقررات مناسب برای استفاده، توسعه و نظارت بر فناوری‌هاست. این قوانین باید شامل ابعاد مختلفی همچون حریم خصوصی، اخلاق در هوش مصنوعی و ملاحظات امنیتی باشد.

برای عملیاتی کردن سیاست‌ها و نظارت بر پروژه‌های مختلف یک نهاد اجرایی با مسئولیت‌های روشن لازم است. این نهاد باید به صورت متمرکز برنامه‌های ملی هوش مصنوعی را پیاده‌سازی کند و با بخش‌های مختلف دولتی و خصوصی همکاری داشته باشد. می‌توان سازمان ملی هوش مصنوعی را سازمانی مستقل هم در نظر گرفت که وظیفه‌اش هدایت، نظارت و پشتیبانی از پروژه‌های مختلف هوش مصنوعی در کشور باشد. این سازمان می‌تواند مسئولیت‌هایی مانند تنظیم برنامه‌های پژوهشی، تخصیص منابع، نظارت بر استارت‌آپ‌ها و پروژه‌های صنعتی و پیگیری همکاری‌های بین‌المللی را بر عهده داشته‌باشد.

روش دیگر این است که یک دبیرخانه فناوری‌های نوین تأسیس شود، برای اینکه هماهنگی لازم بین بخش‌های مختلف دولتی (مثل وزارتخانه‌های ارتباطات، علوم، صنعت و معدن) برقرار شود، می‌توان یک دبیرخانه مستقل ایجاد کرد که مدیریت و هماهنگی اجرایی پروژه‌های دولتی را بر عهده داشته باشد.

در نهایت، ساختار مدیریتی هوش مصنوعی دولت باید یکپارچه، هماهنگ و منعطف باشد که علاوه بر توجه به سیاست‌گذاری‌های کلان، در سطح اجرایی نیز به بهره‌برداری و توسعه منابع انسانی، تحقیق و پژوهش، حمایت از استارت‌آپ‌ها و همکاری‌های بین‌المللی توجه داشته باشد. این ساختار باید قادر باشد به چالش‌های پیش‌رو در این حوزه پاسخ دهد و کشور را در مسیر تبدیل شدن به یکی از بازیگران اصلی در عرصه جهانی هوش مصنوعی هدایت کند.

تجارب سایر کشورهای پیشرفته در تعیین استراتژی برای بهره‌برداری از هوش مصنوعی چیست؟

به فعالیت‌های دولتی در کشورهای توسعه‌یافته که نگاه کنیم، می‌بینیم نقش‌های بسیار مهمی را در پیشبرد و هدایت توسعه هوش مصنوعی ایفا می‌کنند. این نقش‌ها در چهار حوزه کلیدی سیاست‌گذاری و تنظیم قوانین، سرمایه‌گذاری و حمایت مالی، آموزش و تحقیق و هماهنگی بین‌المللی تقسیم می‌شوند.

یکی از مهم‌ترین وظایف دولت‌ها در حوزه هوش مصنوعی، تعیین سیاست‌های کلان و چارچوب‌های قانونی است که بتوانند اطمینان حاصل کنند استفاده از هوش مصنوعی به صورت مسئولانه، اخلاقی و قانونی انجام می‌شود.

دولت‌ها در کشورهای پیشرفته استراتژی‌های ملی هوش مصنوعی را خودشان تصویب می‌کنند که هدف آن تعیین اولویت‌ها، هدایت توسعه این فناوری و ایجاد برنامه‌های بلندمدت برای کشور است. برای مثال، در کانادا و فرانسه استراتژی‌هایی تدوین شده که به مسائلی نظیر نوآوری، اخلاق، اشتغال و آموزش پرداخته‌اند.

دولت‌ها قوانین و مقرراتی برای استفاده اخلاقی از هوش مصنوعی وضع می‌کنند. این قوانین می‌تواند شامل حفاظت از حریم خصوصی، جلوگیری از تبعیض در تصمیم‌گیری‌های الگوریتمی و تضمین شفافیت در نحوه کارکرد سیستم‌های هوش مصنوعی باشد. اتحادیه اروپا، در حال توسعه قوانین در این زمینه، مبتنی بر ریسک است که در آن، سیستم‌های هوش مصنوعی طبق سطح ریسک‌شان دسته‌بندی می‌شوند.

دولت‌ها برای حل چالش‌های اجتماعی مرتبط با هوش مصنوعی مانند اخلال در بازار کار، تغییرات در ساختار اقتصادی، و حذف مشاغل، برنامه‌های حمایتی و سیاست‌های جبران خسارت مانند آموزش مجدد و انتقال شغلی اجرا می‌کنند.

دولت‌ها در کشورهای توسعه‌یافته اغلب در سرمایه‌گذاری در زمینه تحقیق و توسعه آن و همچنین در حمایت از بخش خصوصی و استارت‌آپ‌های مرتبط با این حوزه نقش فعال دارند.

دولت‌ها معمولاً بودجه‌های تحقیقاتی ویژه‌ای برای حمایت از پروژه‌های پژوهشی در این حوزه اختصاص می‌دهند. این بودجه‌ها می‌توانند به دانشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی و شرکت‌های نوپا تخصیص یابند. برای مثال، در امریکا، آژانس پروژه‌های تحقیقاتی پیشرفته دفاعی (DARPA) پروژه‌های تحقیقاتی در این زمینه را به‌ویژه برای امنیت ملی هدایت می‌کند.

دولت‌ها به منظور ایجاد اکوسیستم نوآوری و تسهیل دسترسی استارت‌آپ‌ها به منابع مالی، از طریق یارانه‌ها، وام‌های کم بهره یا معافیت‌های مالیاتی از بخش خصوصی حمایت می‌کنند. این اقدامات برای رشد سریع استارت‌آپ‌های هوش مصنوعی و توسعه محصولات جدید ضروری هستند.

دولت‌ها در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته مراکز نوآوری و فناوری‌های پیشرفته را به منظور ایجاد فضای مناسب برای استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های فناوری در این زمینه راه‌اندازی می‌کنند. این مراکز می‌توانند در شکل مراکز تحقیق و توسعه مشترک (مثل آلمان و بریتانیا) یا پارک‌های علم و فناوری (مثل دره سیلیکون در امریکا) فعالیت کنند.

برای بهره‌برداری کامل از ظرفیت‌های هوش مصنوعی، دولت‌ها در زمینه آموزش و توسعه نیروی انسانی متخصص در این حوزه سرمایه‌گذاری می‌کنند. بسیاری از کشورها برنامه‌های آموزشی ویژه‌ای برای دانش‌آموزان، دانشجویان و حتی کارکنان فعلی ایجاد کرده‌اند تا مهارت‌های مرتبط با هوش مصنوعی را یاد بگیرند. به عنوان مثال، در آلمان و فنلاند، دولت‌ها سرمایه‌گذاری قابل‌توجهی در آموزش و تربیت نیروی انسانی در این زمینه کرده‌اند، چه از طریق دانشگاه‌ها و چه از طریق دوره‌های آنلاین و کارگاه‌های مهارت‌آموزی.

دولت‌ها همچنین از طریق حمایت از برنامه‌های کارآفرینی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، به توسعه مهارت‌های کارآفرینی در این زمینه کمک می‌کنند. این برنامه‌ها می‌توانند به دانشجویان کمک کنند در زمینه استارت‌آپ‌های فناوری فعالیت کنند.

بسیاری از دولت‌ها سیاست‌هایی را تشویق می‌کنند که همکاری نزدیک‌تری میان دانشگاه‌ها و صنایع هوش مصنوعی برقرار کند. این همکاری می‌تواند شامل پروژه‌های مشترک تحقیقاتی، دوره‌های کارآموزی و اشتغال دانشجویان در شرکت‌های فناوری باشد.

دولت‌های کشورهای توسعه‌یافته معمولاً در سطح جهانی و منطقه‌ای برای تعیین استانداردهای بین‌المللی و سیاست‌های مشترک در این زمینه فعالیت می‌کنند.

این دولت‌ها در تلاش هستند در سازمان‌های بین‌المللی نظیر UNESCO، OECD، و G7، مشارکت و برای تنظیم مقررات و اصول اخلاقی در زمینه هوش مصنوعی همکاری کنند. برای مثال، اتحادیه اروپا در حال تدوین قوانینی برای تنظیم اخلاق و امنیت این حوزه است که بر تمامی کشورهای عضو تأثیرگذار خواهد بود.

یکی دیگر از وظایف دولت‌ها ایجاد توافق‌های بین‌المللی در زمینه امنیت سایبری و حفاظت از داده‌ها است. این توافق‌ها به منظور اطمینان از استفاده ایمن و قانونی از داده‌های بزرگ و الگوریتم‌ها در سطح جهانی ایجاد می‌شوند.

دولت‌ها از توسعه و استفاده مسئولانه و اخلاقی از هوش مصنوعی مراقبت می‌کنند. برای این منظور، کمیته‌ها یا نهادهای نظارتی ویژه‌ای را برای بررسی خطرات احتمالی و تضمین رعایت اصول اخلاقی در طراحی و پیاده‌سازی سیستم‌های هوش مصنوعی تشکیل می‌دهند.

در بسیاری از کشورهای پیشرفته، کمیته‌های اخلاقی برای نظارت بر طراحی و استفاده از سیستم‌های هوش مصنوعی وجود دارند که بررسی می‌کنند، آیا فناوری‌های هوش مصنوعی به شکل مسئولانه و بدون ایجاد تبعیض یا آسیب به جامعه استفاده می‌شوند یا خیر.

دولت‌ها همچنین از پروژه‌های تحقیقاتی و توسعه‌ای که تحلیل تأثیرات اجتماعی و اقتصادی پروژه‌ها را بررسی کنند، حمایت می‌کنند، تا اطمینان حاصل شود استفاده از این فناوری‌ها برای افراد و گروه‌های مختلف جامعه زیانبار نخواهد بود.

در کل، دولت‌های کشورهای توسعه‌یافته نقش‌های کلیدی در هدایت و حمایت از توسعه هوش مصنوعی ایفا می‌کنند. این نقش‌ها از تدوین استراتژی‌های ملی و قوانین اخلاقی گرفته تا سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه، آموزش نیروی انسانی و هماهنگی بین‌المللی گسترده شده‌است. در کشور ما نیز توجه به این الگوها می‌تواند کمک بزرگی به ایجاد اکوسیستم و زیست‌بوم موفق هوش مصنوعی و بهره‌برداری از این فناوری‌ها در راستای توسعه اقتصادی و اجتماعی باشد.

بر کسی پوشیده نیست که هوش مصنوعی توان آن را دارد در حوزه‌های مختلفی چون پزشکی، آموزش، امنیت سایبری، صنعت و کشاورزی، بهبودهای چشمگیری ایجاد کند. دورنمای این صنعت را در ایران چگونه ارزیابی می‌کنید؟

دورنمای هوش مصنوعی در ایران از یک طرف با پتانسیل‌های بالایی همراه است و از طرف دیگر با چالش‌های جدی روبه‌رو است. ایران در برخی زمینه‌های بنیادی مانند علوم داده، یادگیری ماشین و پردازش زبان طبیعی ظرفیت‌های علمی و تحقیقاتی قابل توجهی دارد. دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی به‌ویژه در حوزه‌هایی مانند شبیه‌سازی و پردازش تصویر پیشرفت‌هایی داشته‌اند. با این حال، چالش‌هایی نظیر نبود زیرساخت‌های مناسب، کمبود سرمایه‌گذاری در صنعت و کمبود همکاری‌های بین‌المللی مانع از این می‌شود که این پتانسیل‌ها به شکلی اثربخش به کار گرفته شوند. در مجموع، اگر بتوانیم این موانع را از سر راه برداریم، ایران می‌تواند به یک بازیگر مهم در زمینه هوش مصنوعی در منطقه تبدیل شود.

چرا ما از کشورهای منطقه مثل عربستان و امارات در زمینه هوش مصنوعی عقب افتادیم، در صورتی که به نظر می‌رسد از لحاظ دانشگاهی از این کشورها جلوتریم؟

این سؤال به یک تفاوت عمده بین رویکرد ایران و کشورهایی مانند عربستان و امارات باز می‌گردد. ایران در زمینه‌های علمی و دانشگاهی پیشرفت‌های خوبی داشته، اما مشکل اینجاست که ما نتوانسته‌ایم این پیشرفت‌ها را به محصولاتی قابل استفاده در صنعت تبدیل کنیم. در مقابل، کشورهای همسایه مانند عربستان و امارات در چند سال اخیر سرمایه‌گذاری‌های عظیمی در حوزه هوش مصنوعی انجام داده‌اند. آنها علاوه بر سرمایه‌گذاری در حوزه تحقیق و توسعه، در زمینه ساخت اکوسیستم‌های نوآورانه و ایجاد استارت‌آپ‌های هوش مصنوعی نیز تلاش کرده‌اند. از سوی دیگر، ما کشوری هستیم که بر دانش و توان علمی و مهندسی داخلی متکی هستیم، ولی کشورهای فوق‌الذکر به طور کل صنعت و دانش خود را واگذار کرده‌اند به کشورهای توسعه‌یافته و هیچ استقلالی در پیشرفت‌های علمی خود ندارند. در حقیقت آنچه در اختیار دارند، مهندسی خارجی و وارداتی است و نه تلاش دانشمندان و مهندسان داخلی. یک روز اگر مانند کشور ما درگیر تحریم‌های بی‌رحمانه اقتصادی و علمی شوند، حتی آب سالم برای آشامیدن در اختیار ندارند، چه برسد به هوش مصنوعی، چراکه حتی تأسیسات تصفیه آب آنها نیز توسط بیگانگان اداره می‌شود. از این جهت نمی‌شود وضعیت ایران را با این کشورها مقایسه کرد.

کاربردهای عملی هوش مصنوعی بیشتر چه حوزه‌هایی را درگیر می‌کند؟

هوش مصنوعی در تمام صنایع به کار گرفته می‌شود. برخی از حوزه‌هایی که در آنها کاربردهای عملی هوش مصنوعی به‌وضوح مشهود است، عبارتند از: سلامت و پزشکی: تشخیص خودکار بیماری‌ها با استفاده از الگوریتم‌های یادگیری ماشین، تصویربرداری پزشکی، مدیریت داده‌های بیمار و حتی تولید داروها. صنعت خودروسازی: از خودروهای خودران گرفته تا سیستم‌های هوشمند مدیریت ترافیک و بهینه‌سازی مصرف سوخت. کشاورزی و محیط‌زیست: استفاده از هوش مصنوعی برای پیش‌بینی شرایط آب و هوایی، مدیریت منابع آب و بهینه‌سازی فرآیندهای کشاورزی. امنیت سایبری: شناسایی تهدیدات جدید، بهبود سیستم‌های تشخیص نفوذ و پیش‌بینی حملات. تجارت و بازرگانی: پیش‌بینی رفتار مصرف‌کننده، اتوماسیون فرآیندهای تجاری و بهینه‌سازی استراتژی‌های بازاریابی. حمل‌ونقل و لجستیک: استفاده از الگوریتم‌های هوش مصنوعی برای مسیریابی، کاهش هزینه‌های حمل‌ونقل و بهبود کارایی سیستم‌های ترابری. اینها تنها چند نمونه از حوزه‌های کاربردی هوش مصنوعی هستند. در واقع، با توسعه هوش مصنوعی در تمام صنایع، ما شاهد تغییرات بنیادین در بسیاری از فرآیندها و سیستم‌ها خواهیم بود.

برای مقابله با مخاطرات هوش مصنوعی باید چه اقداماتی انجام دهیم؟ قوانین منطقه‌ای و بین‌المللی در زمینه هوش مصنوعی چقدر در پیشرفت یا پسرفت هوش مصنوعی در ایران اثرگذار است؟

مخاطرات هوش مصنوعی عمدتاً در زمینه‌های اخلاقی، امنیتی و اجتماعی متمرکز است. برای مقابله با این مخاطرات، باید گام‌های چندگانه‌ای برداریم، اول اینکه قوانین باید همگام با پیشرفت‌های فناوری به‌روزرسانی شوند تا استفاده از هوش مصنوعی به شیوه‌ای اخلاقی و مسئولانه انجام شود. دوم، باید آگاهی عمومی را در خصوص خطرات و مزایای هوش مصنوعی افزایش و به مردم آموزش دهیم که چگونه با آن تعامل کنند. سوم اینکه، هوش مصنوعی به دلیل قدرت پردازش بالایی که دارد، می‌تواند تهدیدات جدیدی را ایجاد کند، بنابراین، باید ابزارهای امنیتی قوی‌تری برای مقابله با این تهدیدات طراحی کنیم و چهارم، از آنجا که هوش مصنوعی به یک مقوله جهانی تبدیل شده‌است، همکاری‌های بین‌المللی و حضور در تدوین پروتکل‌های هوش مصنوعی ضروری است تا چالش‌های جهانی را به‌طور مشترک حل کنیم و مانع شویم قوانین ظالمانه و تبعیض‌آمیز در این سطح مقرر شود.

به نظر شما، چطور می‌توانیم در قوانین فراملی هوش مصنوعی اثرگذار باشیم؟

برای اثرگذاری در قوانین فراملی هوش مصنوعی، باید تلاش کنیم حضور فعالی در مجامع بین‌المللی و کنفرانس‌های علمی مربوطه داشته‌باشیم، به موقع از این نشست‌ها آگاه شویم و در سطوح بالای کارشناسی و تخصصی در آنها فعالیت کنیم. در این گونه مجامع، ایران می‌تواند دیدگاه‌های خاص خود را در مورد چالش‌ها و فرصت‌های استفاده از هوش مصنوعی مطرح کند و عزم جهانی را برای جلوگیری از تصویب قوانین یک‌سویه و تبعیض‌آمیز جزم کند.

همچنین ایران باید در زمینه پژوهش‌های مشترک و پیشنهاد پروژه‌های بین‌المللی فعال باشد تا در فرآیند توسعه این قوانین مشارکت کند، خصوصاً با جایگاهی که در پیمان‌های منطقه‌ای پیدا کرده‌است. با داشتن پژوهشگران و محققان برجسته در این حوزه، ایران می‌تواند در ایجاد استانداردهای جهانی برای هوش مصنوعی سهم داشته‌باشد.

باید توجه داشته باشیم که برای اثرگذاری در قوانین فراملی، نیاز به توسعه نیروی انسانی متخصص و ایجاد زیرساخت‌های لازم در حوزه هوش مصنوعی داریم، تا بتوانیم در عرصه جهانی حرفی برای گفتن داشته باشیم. امیدواریم ایران بتواند با توجه به پتانسیل‌های علمی و منابع انسانی خود، در مسیر پیشرفت‌های بیشتر در زمینه هوش مصنوعی گام بردارد و به یک بازیگر تأثیرگذار در منطقه و جهان تبدیل شود.

قضائیه

سجاد آذری

شاکی پرونده ظریف در دیوان عدالت اداری در گفت‌وگو با «جوان»:

آرای دیوان متناقض است!

«دیوان عدالت اداری شکایت درباره انتصاب محمدجواد ظریف، معاون راهبردی ریاست جمهوری را رد کرده است.» این خبری است که از صبح روز شنبه در رسانه‌ها اعلام شده است. شاکی این پرونده سجاد کریمی پاشاکی است که پیش از این در مورد انتصاب میثم لطیفی به سمت معاونت رئیس‌جمهور و رئیس سازمان اداری و استخدامی شکایتی را در دیوان عدالت اداری طرح کرده و رأی ابطال حکم انتصاب معاون رئیس‌جمهور را از هیئت عمومی دیوان عدالت گرفته‌بود. در مورد انتصاب محمدجواد ظریف اما شکایت او توسط شعبه دیوان عدالت اداری صادر شده‌است. کریمی پاشاکی که دکتری جغرافیای سیاسی و دانشجوی دکتری حقوق عمومی است، در گفت‌وگو با «جوان» در خصوص تفاوت‌های این دو رأی توضیحاتی را ارائه کرد.

کریمی با تأکید بر اینکه هدف من در مورد دعاوی که در حوزه حقوق عمومی مطرح می‌کنم برد و باخت نیست، گفت: بیشتر دنبال این هستم که درکی از وضعیت دیوان داشته باشیم و مباحث علمی را دنبال می‌کنم، البته مباحث حقوقی عمومی نیز مطرح است. وی با اشاره به اینکه موضوع شکایت اخیر او فقط ظریف نبوده‌است، گفت: من در مورد انتصاب خانم آذربهروز هم شکایت کردم که باز هم دیوان در رأی مشابهی با پرونده آقای ظریف آن را هم رد کرده‌است.

این حقوقدان خاطرنشان کرد: کل موضوع به خود دیوان باز می‌گردد که آیا رسیدگی به شکایت از انتصاب مقامات مانند معاون رئیس‌جمهور در صلاحیت هیئت عمومی دیوان هست یا خیر، اگر در صلاحیت هیئت عمومی دیوان نیست پس چرا موضوع آقای لطیفی را در هیئت عمومی رسیدگی کرده و رأی دادند و حتی در موضوع اعمال ماده ۹۱ و اعتراض به رأی قطعی که رئیس قوه مجدداً دستور رسیدگی داد، باز هم رأی قبلی خود را تأیید کردند!

وی بیان کرد: در حالی هیئت عمومی دیوان عدالت اداری که متشکل از قضات، بسیار از جمله همین قاضی پرونده آقای ظریف است، رأی داده‌اند که انتصاب آقای لطیفی باید ابطال شود، ولی در مورد آقای ظریف و خانم آذربهروز اصلاً پرونده را به شعبه ارجاع دادند.

کریمی خاطر نشان کرد: دعوی ما خطاب به هیئت عمومی دیوان بود و در دعوی خود نوشته بودیم با ملاک از دادنامه مربوط به آقای لطیفی که در هیئت عمومی این موضوع پذیرفته شد، درخواست رسیدگی به این موضوع را در هیئت عمومی داریم و همچنین با توجه به قانون نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس و اینکه انتصاب آقای ظریف مقدم بر استعلام بوده، درخواست ابطال این انتصاب را کردیم.

کریمی متذکر شد: در مورد انتصاب خانم آذربهروز به عنوان معاون زنان ریاست جمهوری با توجه به اینکه وی اصلاً کارمند نبود، به کارگیری او ایراد قانونی داشته، طرح دعوا کردیم. وی در پایان تأکید کرد: در حالی که هر سه خواسته از طرف بنده طرح شد و موضوع آن در ماجرای آقای لطیفی، ظریف و خانم آذربهروز ابطال حکم معاونت رئیس‌جمهور بود که یکی معاون امور استخدامی و دیگران معاون راهبردی و معاون امور زنان بود، ولی در مورد آقای لطیفی به هیئت عمومی دیوان رفته و رأی صادر شده ولی در مورد آقای ظریف و خانم آذربهروز به شعبه رفته و شعبه هم این دعوی را به دلیل عدم ذینفعی رد کرده و اصلاً وارد دعوا نشده‌است. این تعارض و تناقض است که در یک موضوع واحد، دو تا صلاحیت از دو مرجع مختلف وجود داشته‌باشد.

از شهر

فرحزاد پس از پاکسازی اکوپارک خانواده شد

شهردار تهران با اشاره به اینکه سال‌هاست دره فرحزاد تبدیل به کلونی معتادان متجاهر شده‌بود، گفت: این مکان پاکسازی و تبدیل به یک اکوپارک برای خانواده‌ها شده‌است.

علیرضا زاکانی، شهردار تهران در آیین افتتاحیه فاز اول پروژه احیا منطقه طبیعت‌گردی رود دره فرحزاد، با بیان اینکه تهران دارای هفت رود دره است که در معرض آسیب سیل قرار دارد، گفت: تهران دارای چهار آسیب از نظر بلایای طبیعی است. برای اینکه بتوانیم غلبه کنیم بر آسیب‌ها و آمادگی لازم را در برابر اتفاقات احتمالی داشته باشیم، برای هر چهار آسیب فکر کردیم تا بتوانیم شرایط را تغییر بدهیم.

زاکانی ادامه داد: معتادان متجاهر نیز یکی از مسائلی است که چهره شهر را دگرگون می‌کند. این مکان هر دو موارد (معتاد متجاهر و بلایای طبیعی) را با هم داشت. فاز اول این مجموعه ۵۴ هکتار به طول ۲ کیلومتر است که در گذشته، چند صد نفر معتاد اینجا زندگی می‌کردند و با وجود این کسی جرئت نمی‌کرد به اینجا بیاید. روزی که دستگاه قضایی در اینجا حاضر شدند، کار به تیراندازی کشید. به همین دلیل بسیاری فکر می‌کردند حل مشکل رود دره فرحزاد به این سادگی‌ها شدنی نیست، اما حل این چالش با همراهی دستگاه‌های مختلف به سرانجام رسید. شهردار تهران اظهار کرد: دو فاز دیگر رود دره فرحزاد باقی مانده است؛ نخست پایین دست رود دره تا بوستان نهج‌البلاغه به مساحت ۱۰۳ هکتار و دوم بالادست آن تا امامزاده داوود به طول هزار هکتار که امیدواریم آنها به سرانجام برسد.

وی گفت: یکی از مسیرهایی که از پایین‌دست اینجا شروع و به پل خوش‌مرام می‌رسد، مسیر رسیدن به امامزاده داوود را زیبا می‌کند که به طول ۱۷ کیلومتر است.

شهردار تهران با بیان اینکه فاز سوم این مجموعه هزار هکتاری به طول ۱۲ متر است، افزود: ما با راه‌اندازی اکوپارک فرحزاد، در خدمت طبیعت قرار گرفتیم، به طوری که با لوازم عمرانی، ماهیت آن را تغییر ندادیم. بنابراین در گام اول ۹۰۰ تا هزار نفری که اینجا را آلوده کرده‌بودند، جمع‌آوری شدند که البته ساماندهی آنان از وظایف دینی ما بود.

زاکانی بیان کرد: آلودگی اینجا به صورتی بود که شما روی سرنگ‌ها راه می‌رفتید و طبق آمار، ۸ هزار تن زباله از اینجا خارج شده‌است. وی افزود: گام سوم، بحث تملک‌ها بود که با همکاری شهردار منطقه ۲ و دیگر دوستان حل شد.

زاکانی با بیان اینکه معاونت خدمات شهری این پروژه را از طریق طبیعت‌پذیری، در دستور کار قرار دادند، اظهار کرد: ما مفتخر هستیم که ۵۴ هکتار از یک تفرجگاه طبیعی برای تهران آماده شده‌است. وی بیان کرد: به وزیر کشاورزی اسبق گفتیم که کوه‌های شمال تهران را به ما تحویل بدهند تا آبخیزداری کنیم و گیاه طبیعت‌پسند بکاریم تا شمال تهران کاملاً به فضای سبز تبدیل شود، چراکه تهران نقطه بسیار ویژه‌ای است.

وی با بیان اینکه ما می‌گوییم هر کاری که دارید، به ما بسپارید تا ما خدمتگزار جهاد کشاورزی باشیم، گفت: لکه‌های آسیب‌پذیر تهران مانند محله کن، ونک و گلابدره محله‌هایی بود که با قدمت تاریخی خودشان در وقوع زلزله آسیب‌پذیر هستند. ما با شهروندان در این محله مذاکره کردیم و در این راستا محله نفرآباد به سمت نونوار شدن رفته‌است.

زاکانی بیان کرد: در منطقه ۲، یک پیاده‌رو بالای ۴۰ کیلومتری آماده شده‌است تا مردم در فضای سبز بتوانند پیاده‌روی کنند و امیدواریم تا پایان مدیریت شهری افتتاح شود. پروژه‌های زیرساختی نیز داریم که بتوانیم مجدداً صفا و صمیمیت و آشتی با طبیعت را برای تهرانی‌ها ایجاد کنیم.